

STICHTING OPENBAAR PRIMAIR EN SPECIAAL ONDERWIJS LEIDEN

Protocollen, regelingen en afspraken

4F

A

protocol tegen pesten

jan. 2011

4F PROTOCOL TEGEN PESTEN

Pesten is het (systematisch) uitoefenen van psychisch, fysiek of seksueel geweld door een leerling of een groep leerlingen op één of meer medeleerlingen, die niet in staat zijn zichzelf te verdedigen.

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook op onze scholen. Het is een probleem dat wij onder ogen zien, maar ook serieus willen aanpakken. Natuurlijk is het beter pesten zo goed als mogelijk te voorkomen. Daartoe is het van belang dat onze scholen een goed pedagogisch en veilig klimaat bieden en een prettige werksfeer voor een ieder die bij de school betrokken is. In veruit de meeste gevallen lukt dit door ongeschreven regels aan te bieden, soms is het gewenst om duidelijke afspraken te maken.

Een van die duidelijke regels is dat alle mensen respectvol met elkaar dienen om te gaan. Dat is niet altijd vanzelfsprekend, kinderen moeten dat *leren*. Het geeft aan dat wij daar met elkaar energie in moeten steken. In een klimaat waarin pesten gedoogd wordt, worden de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Vanuit onze visie dat een dergelijke aantasting ongewenst is, geeft dit protocol op vastgelegde wijze aan hoe wij pestgedrag in voorkomende gevallen benaderen en biedt het duidelijkheid aan alle betrokkenen over de ernst, de impact en ook specifieke aanpak van dit ongewenst gedrag. Een pestprotocol alleen, is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is gewenst dit onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, hetgeen ook preventief kan werken.

Uitgangspunten bij het pestprotocol

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokkenen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters, meelopers en de zwijgende middengroep). Men moet ervan doordrongen zijn dat het absoluut zin heeft op te staan tegen pesten!
- Onze scholen hebben een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken, door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
- Als pesten zich desondanks voordoet, moeten leerkrachten en overblijfkrachten dat tijdig signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen toch de kop opsteekt, moeten scholen beschikken over een directe aanpak (curatief). De school voert een uitgewerkte protocollaire procedure uit, waarbij de interne contactpersoon en/of de externe vertrouwenspersoon wordt ingeschakeld.

Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen:

- De leerkracht heeft een belangrijke rol. Hij/zij zal helder en duidelijk moeten maken dat ongewenst gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt. De leerkracht spreekt jaarlijks gangbare gedragsregels af met de leerlingen. Daarnaast wordt plagen en pesten expliciet benoemd en besproken. Alle leerlingen onderkennen dat pesten een probleem is en ongewenst gedrag. Er kan

bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van een pestcontract dat door alle leerlingen wordt ondertekend. Indien nodig wordt in kringgesprekken expliciet aandacht besteed aan pestgedrag.

- Iedereen kent het verschil tussen pesten en plagen. Plagen gebeurt incidenteel op basis van gelijkheid en respect. Bij pesten is dat anders. Er is dan sprake van machtsongelijkheid met een winnaar en een verliezer. Pesten gebeurt bewust en kan ontstaan door het afreageren van agressie of eigen onvermogen op een mindere in de groep, “ het zondebokeffect”.
- Iedereen kent het verschil tussen klikken en klagen. Bij klikken wil men dat de ander straf krijgt, bij klagen wil men dat ongewenst gedrag ophoudt.
- Tijdens algemene ouderavonden of klassenavonden wordt aandacht besteed aan het beleid van de school en de regels rond ongewenst gedrag.

Repressieve maatregelen:

- Grensoverschrijdend gedrag moet consequent worden aangepakt!
- Indien er sprake is van pestgedrag worden er maatregelen genomen (te denken valt aan extra pleinwacht lopen, aanpassing van het buitenspelrooster).
- Incidenten betreffende pestgedrag worden altijd direct door de leerkracht met de betrokken leerlingen besproken.
- Bij herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester (zo nodig in het bijzijn van de pester) op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen en de afspraken met de pester worden met hen doorgesproken. Ook eventuele sancties komen daarbij aan de orde.
- De leerkracht blijft gedurende het gehele proces in gesprek met het gepeste kind en de ouders en houdt hen op de hoogte van gemaakte afspraken.
- Indien het probleem zich blijft herhalen meldt de leerkracht dat bij de directeur en in een leerling-bespreking. De leerkracht draagt zorg voor een gedocumenteerde incidentenregistratie en een overzicht van vastgelegde afspraken. De school houdt gedragingen bij in het sociaal/emotioneel leerlingvolgsysteem.
- De directeur roept de ouders van de pester op school. Ook de leerling kan daarbij betrokken worden. Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt dat aan de ouders wordt overhandigd. Ernstige pestincidenten worden tevens gemeld aan de vertrouwensinspecteur.
- Indien het gedrag niet verbetert kan externe hulp worden ingeschakeld (GGD, jeugdzorg, maatschappelijk werk).
- In ernstige situaties kunnen de directeur en het bestuur overgaan tot maatregelen als schorsen en verwijderen.

Hulpverlening:

De hulpverlening richt zich op de vijfsporen aanpak:

- Hulp aan het gepeste kind in de vorm van adviezen, oplossingsgerichte maatregelen en deskundige hulp, bijvoorbeeld sociale vaardigheidstrainingen. Het gepeste kind voelt zich vaak eenzaam en heeft een beperkte weerbaarheid. Angst en onzekerheid worden verder versterkt door ondervonden pestgedrag.
- Hulp aan de pester in de vorm van regels en afspraken, het stimuleren van gewenst gedrag en het bespreken en sanctioneren van ongewenst gedrag. Er kan deskundige hulp ingeroepen worden

en/of sociale vaardigheidstrainingen. De pester heeft vaak verkeerde en beperkte sociale vaardigheden. Hij/zij is slecht in staat langdurige sociale contacten te onderhouden op andere gronden dan die van macht en delen in die macht.

- Hulp aan de meelopers en de zwijgende middengroep door ze te mobiliseren bij het vinden van oplossingen. Meelopers willen er vaak graag bijhoren. De grote angst van de meelopers is om zelf gepest te worden. De zwijgende middengroep heeft vaak geen weet van het pestgedrag of wil het liever niet weten. Zij kunnen een cruciale rol spelen in het signaleren van pesterijen. Er moet een pedagogisch klimaat zijn waarin de school open staat voor meldingen. Het inschakelen van de leerkracht mag niet worden afgedaan als klikken.
- Hulp aan de leerkracht in de vorm van achtergrondinformatie over het verschijnsel, de signalen, gevolgen en concrete (preventieve en curatieve) aanpakmogelijkheden, cursussen en hulp van externe instanties. Van belang is een schoolbrede aanpak waarbij allen op gelijke wijze handelen. Men kan elkaar daarop aanspreken en adviseren.
- Hulp aan de ouders in de vorm van achtergrondinformatie en adviezen. De ouders worden altijd betrokken bij het zoeken naar de oorzaak en het vinden van oplossingen. Ouders moeten op de hoogte zijn van de grenzen die de school stelt aan ongewenst gedrag en hoe de school gewenst gedrag stimuleert. De school kan hen ook van advies dienen voor de aanpak thuis.

Signalen van pesten:

Het is belangrijk dat er overeenstemming is over wat er wordt verstaan onder pesten en ongewenst gedrag. Te denken valt aan:

Verbaal:

- vernederen, uitlachen
- schelden
- dreigen
- bijnaam geven op grond van door kinderen negatief ervaren (vaak uiterlijke) kenmerken
- gemene briefjes schrijven en doorgeven
- pesten via MSN, Hyves of Twitter

Non-verbaal:

- isoleren, negeren
- opwachten en hinderlijk volgen (bijvoorbeeld na schooltijd)
- uitlachen

Fysiek:

- trekken, duwen, spugen
- schoppen, slaan
- krabben, bijten en harentrekken
- bezittingen afpakken en stukmaken

Regels:

Word er gepest, zorg dan dat er thuis en op school over gesproken wordt!

10 regels om in een klassenprotocol op te nemen.

- beoordeel niet, ook niet op het uiterlijk.
- sluit een ander niet uit van activiteiten.
- kom niet zonder toestemming aan de spullen van een ander.
- scheld niet uit en verzin geen bijnamen.
- lach niet uit en roddel niet over anderen.
- bedreig elkaar niet en doe een ander geen pijn.
- accepteer een ander zoals hij/zij is.
- bemoei je niet met een ruzie door partij te kiezen.
- praat een ruzie eerst uit en als dat niet lukt dan melden aan de leerkracht.
- pesterijen melden aan de leerkracht is geen klikken.

Informatie:

- Zorg dat het Pestprotocol ter inzage is op school of op de site van de school.
- Geef trainingen aan leerkrachten over voorkomen, herkennen en meten.
- Organiseer ouderavonden, trainingen en workshops voor ouders.
- Verwijs naar de site van Pestweb, www.pestweb.nl